

Hørings svar - NOU 2021: 4 Norge mot 2025

Det norske maskinistforbund, Dnmf, viser til høringsbrev fra Finansdepartementet av 25. mars 2021, med høringsfrist 25. juni 2021.

Det norske maskinistforbundet, Dnmf, vil innledningsvis berømme regjeringen for å ha satt ned et uavhengig utvalg for å komme med tilrådinger og vurderinger for verdiskaping, produksjon og velferd etter pandemien.

Dnmf vil i sitt høringsbrev ikke kommentere spesifikt på utvalgets vurderinger og tilrådinger. Vi vil i dette høringsinnspillet formidle hvilke hovedperspektiver og hovedutfordringer som er gjeldende for våre medlemmer frem mot tiden etter pandemien – Norge mot 2025.

Etter hvert vil vi komme inn i en normalsituasjon etter pandemien, og kan da fokusere på videre vekst og innovasjon i Norge og da innenfor den maritime næringen. Forutsigbarhet er en viktig komponent å få på plass i maritim næring, i den grad forutsigbarhet noen gang har vært mulig.

I dette høringsvaret vil Dnmf fokusere på følgende hovedpunkter:

- Jobbsikkerhet
- Samfunnsikkerhet og beredskap
- Norske lønns- og arbeidsvilkår
- Nettolønnsordningen
- Det grønne skiftet
- Arbeidstakerens sikkerhet

Det Norske Maskinistforbund

Dnmf er et forbund tilsluttet hovedorganisasjonen Unio, med ca. 6000 medlemmer som organiserer maskinoffiserer og elektrooffiserer samt maritime ingeniører i hele den maritime næringen fra fiskeri og havbruk, olje og gass, offshore, utenriks, ferge og passasjertrafikk, cruise til kystfart med flere. Vi organiserer også brann og redningsetatene, samt teknisk personell i helseforetakene og kommunene.

Våre medlemmer er i det vesentlige definert som samfunnskritiske.

Dnmf er opptatt av å ha mennesket i sentrum. Vi jobber for å sikre våre medlemmers arbeidsplasser i dag og i fremtiden, og for å ivareta sikkerheten til medlemmene og deres familier.

Dnmf jobber for å bevare den unike kompetansen våre medlemmer besitter, og for å bidra til å utvikle den rette kompetansen for fremtidens arbeids- og næringsliv. Dette krever gode rammebetingelser for å sikre dagens arbeidsplasser, og for å utvikle fremtidens arbeidsplasser både på land og til sjøs. Dagens kompetanse og kunnskap er nøkkelen for å gjennomføre det grønne

skiftet, og Dnmf jobber derfor aktivt for å sikre tiltak som holder våre medlemmer i arbeid, samtidig som fremtidens arbeidsplasser sikres.

Jobbsikkerhet

Norske sjøfolk, marine ingeniører, maskin- og elektrooffiserer er bosatt i hele landet og bidrar til bosetting, kompetanse og næringsutvikling i hele landet. Dnmf mener myndighetene må se seg sitt ansvar bevisst hva gjelder å tilrettelegge for at næringen sikrer både dagens og fremtidens arbeidsplasser.

2

Havrommet har vært, er og skal være en av Norges største økonomiske motorer. Vi skal leve av og med havet i fremtiden, og våre medlemmer og den maritime næringen vil være helt sentral i det grønne skiftet og utviklingen av nye grønne løsninger i havrommet. Den maritime kompetansen norske sjøfolk besitter er nøkkelkompetanse for fremtidens Norge, og de utfordringer og hindringer sjøfolk og den maritime næringen har erfart under pandemien må løses for fremtiden. Dnmf mener at fremtidens nye næringer og ny teknologi må være med å skape arbeidsplasser og sysselsetting i hele Norge, langs kysten og i den maritime næring.

Jobbsikkerheten til norske arbeidstakere må stå i sentrum. Dette knytter seg til stabile norske lønns- og arbeidsvilkår, og retningslinjer som hindrer utnyttelse av arbeidstakeren. Samtidig ser Dnmf utfordringer knyttet til kontrakter og midlertidige ansettelser, og hvordan dette bidrar til å sette arbeidstakere i vanskelige situasjoner. Dnmf har fra våre medlemmer fått tilbakemelding fra medlemmer ansatt på kortere kontrakter som har blitt satt i svært vanskelige situasjoner av sine arbeidsgivere, blant annet knyttet til forespørsel om forlengelse av avtaler mens man er til sjøs, uten det som oppleves som reelle muligheter til å avslå. Dnmf er bekymret for at medlemmene føler seg presset til å takke ja i frykt for konsekvenser det vil ha for fremtidig arbeidssituasjon og oppdrag dersom man takker nei.

Arbeidsvern og jobbsikkerheten til våre medlemmer vil alltid være det sentrale i Dnmfs arbeid, og situasjonen i samfunnet det siste året har understreket viktigheten av å fortsette kampen. Dnmf mener koronakrisen har vist et behov for å inkludere punkter i arbeidslivet om hvordan lignende kriser skal håndteres i fremtiden. Dette vil bidra til en økt forutsigbarhet både for arbeidsgiverne og arbeidstakerne i fremtidige krisesituasjoner, og bidra til å styrke jobbsikkerheten og den forberedende beredskapen.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Den maritime næringen spiller en avgjørende rolle i nasjonens beredskap også i forbindelse med den pågående pandemien. Den maritime næringen og de ansatte i de ulike maritime sektorene skal sørge for nødvendige og kritiske vareleveranser til nasjonen, passasjer og gods transport i hele landet, matvare- og energiproduksjon. Det er avgjørende at den beredskapskritiske delen av maritim sektor gjøres i stand til å

Det norske maskinistforbund

Rosenkrantz gate 15
Postboks 2000 Vika
0125 OSLO, Norway

NO 970 167 935

Telefon: + 47 24 14 83 70
telefaks: + 47 24 14 83 80

E-mail: post@dnmf.no
Web: www.dnmf.no

Bank: DNB ASA
Kontonr.: 8380.08.69946

INAB: NO33 8380 0869 946
SWIFT: DNBANOKKXXX

levere samfunnsoppdraget. For å opprettholde den maritime næringen og holde samfunnhjulene i gang er det avgjørende at en får arbeidstakerne til og fra arbeidsplassen og at sikkerheten ivaretas. Under den pågående pandemien har dette vært utfordrende.

Dnmfs medlemmer er samfunnskritiske

Samtlige av Dnmfs medlemmer på sjø og land er definert som samfunnskritiske. Enten det er å sikre offshorevirksomheten, vare- og persontransport på sjøen til hele landet, å sikre trygge energiløsninger i kommunene, kritisk teknisk kompetanse på sykehusene eller livreddende arbeid innen brann- og redning. Våre medlemmer er der for å ivareta disse funksjonene og mange flere. Vi ber myndighetene styrke sitt arbeid innenfor rettigheter og plikter til de arbeidsgrupper som defineres som samfunnskritiske. Begrepet «samfunnskritisk arbeidsgruppe» bør videreutvikles og defineres.

Samtidig jobber vi for at sikkerheten til våre medlemmer til enhver tid prioriteres. Dette enten det gjelder regelverksutvikling nasjonalt og internasjonalt, eller eksempelvis implementeringen av nye energikilder. Sikkerheten til våre medlemmer skal alltid stå i fokus, og sikkerheten til våre medlemmer og de våre medlemmer skal beskytte må alltid komme først. En viktig del av Norges arbeid med beredskap og samfunnssikkerhet knytter seg også til hva slags tilgang man har på livsviktige varer og ressurser dersom situasjonen skulle kreve dette. Etter Dnmfs syn er det nasjonens ansvar å sørge for tilgang på disse ressursene, og sette Norge i best mulig stand til å reagere raskt i nødsituasjoner. Dette enten det gjelder tilgang på nødvendige medisiner, våpen andre livsviktige ressurser. Dnmf er opptatt av at det i tilfeller der det er snakk om samfunnskritiske ressurser må settes krav til norske lønns- og arbeidsvilkår og norsk mannskap om bord.

Krav: Norsk flagg, norske eiere og norsk lønnet ansatte

I dag er situasjonen slik at selv om skipet er norsk eid eller norsk registrert (NIS) er dette ingen garanti for at det er nordmenn om bord, eller at det kun er et fåtall nordmenn om bord, og at øvrig besetning f.eks er russere eller andre nasjonaliteter utenfor NATO. For de sivile norske sjøfolkene om bord er dette ikke en holdbar situasjon og Dnmf anser situasjonen som uholdbar for våre medlemmer. Her må det stilles krav til norske sjøfolk om bord for slike operasjoner enten det er trening, forberedelse eller gjennomføring i forbindelse med skarpe oppdrag. Dette er viktig for sikkerheten for sjøfolkene om bord i tillegg til gjennomføringsevnen av oppdragene.

Videre anser Dnmf det som helt avgjørende at når staten legger ut oppdrag på anbud som skal bidra til å sikre samfunnssikkerhet og beredskap at det stilles krav til norske sjøfolk om bord. I dag inngår staten slike avtaler uten at det stilles krav om at det er nordmenn om bord.

Stengte havner

En svært dårlig erfaring under pandemien har vært at Norge stengte havnene sine for norske skip og norske sjøfolk. Man fikk altså ikke komme til land. Dette er brudd på norske regler og må håndteres.

Sikkerheten til medlemmene og deres familier

Selv om maritim næring er svært godt vant med strenge smitteverntiltak også før pandemien. Så erfarte vi at regelverk vedr smittevern, bemanning osv ikke var gode nok, særlig i passasjer og cruise trafikken, noe som fikk alvorlige konsekvenser for våre medlemmer.

Fravikende karanteneregler

Karanteneregler for sjøfolk har vært et evigvarende tema under pandemien, det være seg karanteneregler for utreise på jobb, og karantene ved innreise hjem fra jobb.

Våre medlemmer sitter derfor i karantene i Norge og i utlandet

Utfordringen er uklare og skiftende karanteneregler i og for Norge, EU, EØS, Asia, Nord- og Sør-Amerika, Afrika og Oseania.

I fremtiden må det være enda tydeligere krav fra norske myndigheter til norske rederier og operatører i forhold til hvilke karanteneforhold som er gjeldende, det være seg; mat, drikke, mobil, velferd.

Når norske rederier har oppdrag i Russland, Nigeria eller et hvilket som helst annet sted i verden så må det være like krav til de ulike forholdene; støy, mat, drikke, luft, mulighet til kontakt med omverdenen, trygghet, sikkerhet, tilgang til lege osv.

Mannskapsskifte

Både i Norge og i verden har pandemeien skapt store problemer hva gjelder sjøfolks muligheter til å komme seg til og fra arbeid, og gå i land. Dette gjelder nordmenn som hindres i å reise til utlandet, og sjøfolk fra andre nasjoner som hindres å komme til Norge.

Gjennomføringen av mannskapsskifte avhenger av flere faktorer. Særlig som en følge av den verdensomspennende situasjonen under koronapandemien har vi sett utfordringer ved at mannskap har blitt nektet å gå i land flere steder verden over, grunnet frykt for smitte og at nasjoner derfor velger å fravike fra gjeldende internasjonalt regelverk om fri bevegelse mellom stater. Ved at mannskapet ikke får mulighet til å gå i land gis det heller ikke mulig for nytt, friskt og uthvilt mannskap til å komme om bord og på jobb.

Hvorfor er det nødvendig å gjennomføre mannskapsskifte?

For Dnmf er det menneskene og sikkerheten som står i fokus. Det er en rekke ulike utfordringer og risiko knyttet til at mannskapsskifte ikke blir gjennomført, og at mannskapet blir tvunget til å stå for lenge om bord.

Det ville vært svært kritisk dersom det skulle skje alvorlige ulykker i skipsfarten som et direkte resultat av fatigue eller avvik fra gjeldende regelverk. Disse konsekvensene har vi dessverre allerede fatale eksempler på.

Det er viktig at både norske og internasjonale myndigheter velger å stemple sjøfolk under kategorien «samfunnskritisk», eller «key workers». Men i all den tid det er utelatt regler og retningslinjer som sikrer sjøfolk mulighet til å reise til og fra skipet, er sjøfolkene i stor grad fanget på eget skip for å opprettholde den samfunnskritiske aktiviteten.

Dnmf mener Norge bør være en pådriver for at internasjonale regler styrkes og at bedre samarbeid mellom nasjoner kan føre til bedre løsninger. I forbindelse med mannskapsskifte kan hub'er være en mulighet. Internasjonale hub'er hvor man kan mønstre på og av personell, men også varer for bedre vareflyt.

Dnmf mener norske myndigheter må være med å fremme løsninger internasjonalt for hvordan man skal ta imot norske sjøfolk i andre land under en pandemi.

Krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann

Krav om norsk lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann er ikke et lønnskrav. Dette er et arbeidsmarkedstilgangskrav. Vi skal kunne være konkurransedyktige og kunne konkurrere om arbeidsplasser på norsk sokkel og i norske farvann. Dette betyr rett og slett at vi er med å konkurrere om arbeidsplassene i Norge – hvis norske lønns- og arbeidsvilkår er på plass.

Dnmf viser til at det er gjennomført egne drøftelser mellom sjømannsorganisasjonene, Unio, LO og Norges rederiforbund, og at partene er enige om at spørsmålet om norske lønns- og arbeidsvilkår burde reguleres gjennom en avtale mellom partene.

Dnmf har i likhet med Stortingets flertall forventninger til at partene gjenopptar dialog med mål om å få på plass en avtale som sikrer norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel. Dersom tilfellet er slik at det ikke er mulig å oppnå en enighet om en slik avtale som også involverer operatørsiden vil ikke avtale være et alternativ til lovgivning ettersom dette da ikke vil omfatte utenlandske rederier som opererer på norsk sokkel. Dersom partene ikke kommer frem til en slik avtale forventer Dnmf at regjeringen igangsetter et arbeid med å få på plass en lovregulering som stiller krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel, i tråd med regulering av aktiviteten i norske farvann.

Dnmf mener også myndighetene har en gylden mulighet til å prioritere og sikre norsk industris fremtid på en god måte ved å legge de rette premissene til grunn. For det første bør regjeringen sette krav til bruk av norsk arbeidskraft. Videre bør det også settes krav til bruk av norske produsenter og norske verft og fabrikker i industrien.

Nettolønnsordningen for sysselsetting av sjøfolk

Nettolønnsordningen er nødvendig, men ikke tilstrekkelig til å gi lik konkurransevne. Norske lønns- og arbeidsvilkår må også på plass for at både rederier og sjøfolk skal ha like konkurransevilkår i en internasjonal maritim næring.

Dnmf ønsker at Nettolønnsordningen styrkes for sysselsetting av sjøfolk, og ikke minst at ordningen får en større forutsigbarhet enn den har nå. Denne forutsigbarheten bør komme gjennom lovgivning.

Dnmf viser igjen til regjeringens behandling av den maritime stortingsmeldingen, og romertallsvedtak XI der «Stortinget ber regjeringen fremme forslag som bidrar til at tilskuddsordningen for norske sjøfolk styrkes og blir mer forutsigbar gjennom lovfesting». Dnmf oppfatter dette som en tydelig bestilling fra Stortingets side og forventer i likhet med tidligere punkter at regjeringen allerede har igangsatt arbeidet med å se på nevnte tiltak.

Dnmf mener nettolønnsordningen spiller en sentral rolle for å holde sjøfolk i arbeid, og jobber derfor for en permanent heving av taket i ordningen. Videre jobber Dnmf for at norske myndigheter skal føre en politikk som skaper aktivitet og verdier i hele Norge, både på land, på sjø og på sokkel.

En av grunnene til at Norges olje- og gasshistorie ble det eventyret det ble er jo nettopp fordi norske myndigheter la premisser som sikret norske arbeidsplasser og norsk industri i utviklingen. Dette må myndighetene ta med seg også i nye næringer.

Det grønne skiftet og grønn skipsfart - nye næringer i havrommer er tiltenkt rollen som de største driverne i fremtiden

I en omstilling av eksisterende næringer og utviklingen av nye næringer i havrommet – som i dag og er i fremtiden er tiltenkt rollen som de største økonomiske motorene i nasjonen og som skal sørge for grunnlaget for velferdsstaten også i fremtiden.

Dnmf opplever i stor grad at den maritime næringen er svært fremoverlent, og ønsker å ta et stort ansvar hva gjelder å sette næringen i stand til å takle morgendagens utfordringer. Dnmf mener den grønne utviklingen i næringen er svært positiv, og har stor tro på at dette vil bidra til å bevare det ytre miljøet, tilføre næringen fremtidsrettede rammebetingelser, skape en større anerkjennelse for klyngens innsats, samt bidra til innovasjon og verdiskaping for Norge som maritim stat.

Samtidig vil Dnmf aldri akseptere at jakten på raske grønne løsninger og kortsiktige gevinster for å verne det ytre miljøet overstyrer sikkerheten til det indre miljøet – mennesket. Målene om å skåne det ytre miljøet og gjøre næringen grønnere vil aldri kunne oppnås dersom den rette kompetansen, de rette holdningene og rammebetingelsene i det indre miljøet ikke er på plass.

Grønn omstilling er krevende på flere områder, så også økonomisk. Skal vi lykkes med grønn flåtefornyelse er myndighetene nødt til å bidra med å sikre tilgang til finansiering av kapitalkrevende investeringer, samt fleksible nedbetalingsordninger.

Dnmf har tidligere også vist vår støtte til en industriell satsing på havvind som vil bidra til både økt sysselsetting og verdiskaping i fremtiden, og er opptatt av det settes tydelige rammer for en industriell satsing på flytende havvind, og at man så raskt som mulig får på plass en nasjonal sektoravtale mellom myndigheter og de involverte partene i næringen.

Miljøvennlig godstransport med skip

Vi må oppfylle ambisiøse klimamål, og vi må gjøre lokalsamfunn mer attraktive for å opprettholde bosetning og næringsliv. Med verdens nest lengste kystlinje er det naturlig å se på hvordan havner og sjøtransport kan bidra til å nå målene

Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å redusere klimagassutslipp med minst 50 prosent innen 2030. For å få til dette må vi redusere dramatisk i ikke-kvotepliktig sektor, og der står transport for 60 prosent av utslippene. I Klimaplan 2021-2030 skriver regjeringen at de skal halvere utslippene fra sektoren, og at Nasjonal transportplan 2022-2033 (NTP) skal sørge for dette.

Mer sjøtransport er løsningen. Godstransport med skip er langt mer klimavennlig enn lastebiler, og en optimal fordeling mellom bil, jernbane og sjø kan gi 60-70 prosent lavere utslipp.

Kompetanseutvikling

Dnmf vet at den operative kompetansen våre medlemmer besitter er unik, og at denne må bevares når vi utvikler fremtidens arbeidsplasser. Dnmf jobber for at våre medlemmer skal ha muligheten til å utvikle sin kompetanse gjennom hele arbeidslivet, og at den kompetansen våre medlemmer besitter til enhver tid skal være de rette. Vi deltar derfor i arbeidet knyttet til rammevilkårene for utdanningen til våre medlemmer. Dette innebærer eksempelvis at vi jobber for en videreføring av MARKOM2020-prosjektet for å sikre at løft i maskin- og elektrooffiserutdanningene, og at vi jobber for byggingen av en ny fagskole for brann- og redning. Samtidig er vi opptatt av at medlemmene skal kunne tilegne seg ny kunnskap mens de står i arbeid, og har derfor tatt til orde for et sterkere fokus på etter- og videreutdanningstilbudet i Norge. Videre tar Dnmf sterkt til orde for Norges aktive deltakelse i vedlikehold, revisjon og videreutvikling av STCW-konvensjonen via IMO, og implementeringen av dette i Norge.

Arbeidstakerens sikkerhet i fokus

Dnmf har siden 1960 vært og er innovasjon, digital, automasjons -og teknologipositive under forutsetning at mennesket og HMS står sentralt i utviklingen, også der politiske vedtak som krever nye energiformer fremkommer. Dnmf forutsetter at myndighetene konkluderer etter innspill fra arbeidstakerne som skal opererer og drifte med tanke på hva gjeldende og fremtidige energiformer. Gode analyser og langsiktighet, vil egne seg bedre en kortsiktige løsninger.

Teknologiske fremskritt skjer hele tiden. Ved konstruksjon og design av fremtidens skip, rigg, installasjoner, er det viktig at det er hensyntatt at dette er arbeidsplasser for mennesket.

Kompetanse, Hviletid og sikkerhet må ivaretas. Arbeidstakere i den maritime har både arbeid og hvile på same sted i et 24 timers samfunn hvor man også lever isolert i mange uker av gangen.

Nye energiformer og ny teknologi gir utfordringer med HMS – Dnmf setter alltid mennesket i fokus, og mener det er viktig at norske myndigheter har dette i fremste fokus. Forskning på nye energiformer og ny teknologi må ha arbeidstakeren i fokus.

Innovasjon innenfor energi og teknologi vil stille krav til kompetanse og videreutdanning. Det må legges vekt på at Norge også bør ligge i forkant innenfor utdanning, forskning og innovasjon innenfor ny teknologi og energiformer i den maritime næringen.

Innen regelverksutvikling, nasjonalt og internasjonalt har og bør Norge være en pådriver og stille krav om at eksisterende lover og regler blir fulgt.

Som flagg og havne stat er Dnmf stolte av hvordan vi sammen har arbeidet frem innovasjon, funksjonalitet, lover og regler innenfor skips og petroleumsnæringen som har gitt god økonomisk avkastning, forutsigbarhet og status.

I Norge skal den maritime næringen utvikles og bygges for fremtiden. Utvikling av teknologi vil føre til utvikling av næringen, som igjen skal føre til arbeidsplasser i Norge og for norsk bosatt arbeidskraft. Vi skal ikke bare utvikle og selge teknologi, det må også skapes arbeidsplasser. Det er ikke greit å bruke fellesskapet og fellesskapets ressurser inkludert naturressurser dersom det kun skal høstes fra teknologisk utvikling og salg. Det må også skapes arbeidsplasser. Derfor er det viktig at regelverk rundt hele næringskjeden sørger for like konkurransevilkår for både arbeidsgiver og arbeidstaker. Man lager ikke et marked, uten at man samtidig sikrer et arbeidsmarked.

Avslutning

Den norske velferdsstaten er bygd på trygge løsninger for arbeidslivet, men også på et sterkt næringsliv. Blant Dnmfs medlemmer finner vi sysselsatte i Norges tre mest innbringende økonomiske motorer; petroleum-, maritim- og fiskeri- og havbruksnæringen. Disse næringene besitter kompetanse vi er avhengig av i dag, og som vil være helt sentral i oppbyggingen av nye grønne næringer. Kun gjennom å bevare og utvikle den operative kompetansen våre medlemmer besitter i dag kan vi løse fremtidens utfordringer. Dnmfs medlemmer på land og vann står klare til å bidra til sterkt næringsliv for fremtiden, samtidig som de fortsetter sitt daglige arbeid i samfunnskritiske roller for å ivareta beredskapen og sikkerheten i samfunnet.

Vennlig hilsen,

Hege-Merethe Bengtsson
Administrerende direktør
Det norske maskinistforbund

Bjørn Thorvaldsen
Samfunnskontakt og Politisk rådgiver
Det norske maskinistforbund

Det norske maskinistforbund

Rosenkrantz gate 15
Postboks 2000 Vika
0125 OSLO, Norway

NO 970 167 935

Telefon: + 47 24 14 83 70
telefaks: + 47 24 14 83 80

E-mail: post@dnmf.no
Web: www.dnmf.no

Bank: DNB ASA
Kontonr.: 8380.08.69946

INAB: NO33 8380 0869 946
SWIFT: DNBANOKKXXX